

1945, březen. Čechy. — *Ideový a akční program ilegální Ústřední rady odborů.* „Současná dějinná situace dává našemu pracujícím lidu příležitost, aby dokázal svým revolučním vystoupením, že dorostl jako třída k vedoucí úloze v národě.“

Ústřední rada odborů ÚRO je vrcholným bojovným orgánem českého revolučního odborového hnutí, které soustřeďuje všechny aktivní bojovníky proti nacistické okupaci za svobodu národa a za socialistický řád v osvobozené zemi, pokud pracovali nebo pracují v českých odborech.¹

Usiluje především o organisování bojové síly revolučního odborového hnutí, o semknutí celé české dělnické třídy v jednotném a konečném nástupu po boku skutečných spojenců našeho národa proti nacismu a proti imperialistickému kapitalismu, který v evropské pevnině hledá svou poslední a marnou záchranu ve fašismu.

Tento ideový a akční program vytyčuje pracovní plán a nejdůležitější úkoly českého revolučního odborového hnutí pro konečnou etapu národně osvobozeneckého boje. Je současně manifestací ideové jednoty všech členů ÚRO. V této chvíli není ani časových, ani organizačních možností pro obsáhlé ideové diskuse. Proto tento program obsahuje jen nezákladnější hodnocení situace, ideologické zásady a nejdůležitější organizační úkoly ROH. Jeho bezvýhradné přijetí každým členem ÚRO je podmínkou a předpokladem úspěšné činnosti ROH, zárukou ideové a akční jednoty odborového hnutí, bez níž je jeho revoluční poslání nemyslitelné.

Přijetí tohoto programu zavazuje každého člena ÚRO, že ke splnění zde vytčených úkolů dá všechny své síly k dispozici a že bude přitom přísně zachovávat všechny zásady konspirativní práce. Protože ÚRO sdružuje příslušníky všech dřívějších socialistických směrů, musí klást zvláštní důraz u každého svého člena a spolupracovníka v zájmu bojové jednoty na překonání všech reformistických ilusí, na naprostou názorovou jednomyslnost a revoluční kázeň.

Mezinárodní politická situace — hodnocení

V šestém roce nejstrašnější světové války lidských dějin, která si vyžádala životy desítek milionů mužů, žen a dětí a dala všem evropským národům okusit hrůzu válečného běsu a tíže národní proby, přiblížila se válečná fronta těsně k hranicím naší země.

¹ Ilegální Ústřední rada odborů, která vznikla na přelomu let 1943—1944, tvořilo asi 9—12 členů.

Udržovala prostřednictvím vysíláčky probenešovsky orientované Rady tří styk s československou vládou v Londýně a pracovala podle jejích pokynů. Pod vlivem některých levicových členů začala ÚRO hledat spojení s ilegální KSČ, jež se jí podařilo navázat koncem roku 1944.

Prozatímní ÚV KSČ tehdy jasně prohlásil, že je ochoten spolupracovat s ÚRO jedině tehdy, bude-li u ní dostatek chuti a odhodlání zapojit se do aktivního boje proti okupantům. Když ÚRO s touto podmínkou souhlasila, bylo na počátku roku 1945 vytvořeno užší pracovní presidium ÚRO, v kterém byli E. Erban, F. Jungmann J. Kubát a za Prozatímní ÚV KSČ J. Knap který byl stranou pověřen prací mezi odboráři. Kromě nich byli ke spolupráci přizváni i V. Cipro, a později za veřejné zaměstnance R. Jirásek a za bývalé národněsocialistické odboráře F. Koptán.

Práce v ilegální Ústřední radě odborů se však i po vstupu zástupce KSČ rozvíjela velmi pomalu. Omezila se spíše na intenzivní propagační činnost. Současně členové ÚRO prodiskutovali otázky organizace budoucích odborů v osvobozené vlasti. V těchto diskusích došli odboráři pod vlivem komunistů jednomyslně k závěru, že „... příští legální odbory v osvobozené republice budou již odbory jednotné, prodchnuté duchem solidarity a dělnické odborové demokracie. Takovéto odbory budou budovány na zásadě — jeden závod — jedna odborová organizace“, jak se zdůrazňovalo v původním návrhu rezoluce, předloženém komunisty Ústřední radě odborů již v lednu 1945 (viz AÚD KSČ Praha, 1945/669).

V tomtéž návrhu se dále zdůrazňovalo, že po kritice dosavadní práce odboráři „... dospěli k názoru, že dosavadní vyčkávací taktika ÚRO byla příčinou, že... bylo nebezpečně mnoho zameškáno, neboť dosud nebyly vybudovány žádné nižší odborové orgány a ilegální organizace. Situace v našem domácím odboji dnes vyžaduje, aby ÚRO vzala na sebe úkoly organisovat a mobilisovat široké vrstvy pracujícího lidu do ozbrojeného národně revolučního boje. Vycházejí z těchto názorů ÚRO s touto resolucí vytyčuje následující úkoly pro svou ilegální práci:

I. Úkoly organizační:

budovat síť ilegálního odborového hnutí, a to od ÚRO směrem dolů

a) ve všech možných a důležitých krajských místech, zvláště na Brněnsku, Ostravsku, Plzeňsku, Kladensku a hlavně Praze budovat ilegální krajské odborové rady, a to v organizačním systému trojek,

b) tyto KOR vybudují ve svých průmyslově důležitých okresech tříčlenné okresní rady odborů,

c) ORO pak přebírají úkol vybudovat v důležitých závodech svého okresu tříčlenné závodní rady. Tyto ZR mimo jiné mají dnes i organizační úkoly — vybudovat ve svém závodě po jednotlivých odděleních organizační síť trojek, a to tak, že tyto jednotlivé trojky se navzájem neznají.

Doporučuje se do těchto odborových orgánů KOR — ORO — ZR, pokud je to možné, vyhledat odboráře býv. soc. dem. — KSC a nár. soc. Není-li však možno z jakýchkoliv důvodů tyto orgány budovat v zastoupení oněch bývalých tří stran, tudíž nechť jsou budovány podle daných možností. Avšak v žádném případě a na žádných místech nesmí být zařazen ten, kdo ve spolupráci s Němci anebo jakkoliv jinak se zpronevěřil zájmům našeho národa. Toto odborové hnutí na sebe dnes přebírá akční, národně revoluční úkoly a dostává tím název „Revoluční odborové hnutí...“ (Tamtéž)

Původní návrh rezoluce, vypracovaný komunisty, obsahoval ještě konkrétní úkoly pro závěrečné období národně-osvobozenického boje: „ÚRO a ROH běrou na sebe úkoly organisovat a provádět sabotáž všech okupačních nařízení, zvláště pak výrobu, dopravu a distribuci,

a) zvláště ve výrobě válečného materiálu organisovat a provádět výrobu zmetků, plýtvání surovinami, materiálem a energií. Poškozování a ničení strojů, hlavně pak nástrojů a všech důležitých továrních zařízení, potřebných k výrobě atd.,

b) organisovat brzdění dopravy a to všemi možnými prostředky, pasivní resistencí, ničením dopravního zařízení a dopravních prostředků atd.,

c) utajovat zásoby zboží a surovin zvláště potřebných pro nacistické vedení války. Plýtvání jimi tam, kde není možno jich ukrýt...

Každý funkcionář ROH je zodpovědný před naší dělnickou třídou a před celým naším národem. Je proto povinen vzorně a obětavě plnit úkoly v resoluci uvedené, neboť jedině tak je možno ještě dohnat zameškání. Členové ÚRO v první řadě musí plnit tyto své úkoly:

1. Budovat v důležitých krajích a hlavně pak v Praze KOR,
2. v linii této rezoluce vypracují směrnice pro práci KOR, ORO a ZR,
3. vybudovat technický aparát pro vydávání a rozšiřování materiálu,
4. připravovat a organisovat pracující lid do ozbrojeného povstání,
5. organisovat bojové dělnické oddíly,
6. zahájit a rozvinout propagaci a přípravu generální stávky,

7. okamžitě vyzvou všechny zástupce ilegálních organizací, a to v první řadě KSC — Radu tří — Mafii atd. k jednání o vytvoření RNR (revoluční národní rady).

Pro případ, že by vznikla zvláštní situace — i pro případ možného osobního ohrožení, je třeba již dnes učiniti nutná preventivní opatření, aby pak naše ilegální práce a boj nebyly bržděny, t. zn.

8. pro možnosti ilegálního bydlení opatřit si několik bytů,

9. opatřit si ilegální osobní dokument (toto je úkol technického aparátu).“ (AÚD KSC Praha, 1945/669).

Tyto konkrétní úkoly ani kritika dosavadní pasivity Ústřední rady odborů nebyly však do později přijaté rezoluce zahrnuty.

I když tedy Ústřední rada odborů vypracovala počátkem roku 1945 pod vlivem komunistické strany jasný program, byla v této době stále jen ilegální odbojovou skupinou. Na jaře 1945 nebyly ještě vytvořeny Krajské a Okresní odborové rady a tím zde tedy nebyl vlastně nikdo, kdo by usiloval o budování revolučních odborových organizací na závodech.

Z hlediska budoucích úkolů v osvobozené vlasti komunistické straně však záleželo na tom, mít spolehlivého spojence v silném a jednotném revolučním odborovém hnutí. Proto IV. ilegální ÚV KSC dal v druhé polovině dubna 1945 pokyn závodním organizacím KSC, aby komunisty vybudované a jimi vedené Národní revoluční výbory v závodech byly přetvořeny na závodní rady a tyto aby se řídily přímo pokyny Ústřední rady odborů. Současně koncem dubna 1945 vytvořili komunisté v Praze tříčlennou Krajskou odborovou radu a zapojili ji na tyto závodní rady a na ÚRO (AÚD KSC Praha, 1945/669). Tak přes všechny své nedostatky sehrála ÚRO v posledních dnech války díky pomoci KSC významnou úlohu v českém odbojovém hnutí. Tímto způsobem byly též vytvořeny předpoklady pro vybudování silných jednotných odborů v osvobozené vlasti.

Pravděpodobně i naše kraje se stanou místy velkých bitev, třebaže převážná většina ostatních národů si této války nepřála. Pracující lid všech zemí byl vždy proti imperialistické válce. Byla to buržoasie a zejména kapitalisté velkých imperialistických států, kdo připravoval tuto válku. V ní viděl kapitál jedinou záchranu svého zkomírajícího řádu. Nic jiného nemohlo jej vymanit z vleklé hospodářské krise, než válečná konjunktura, než dalekosáhlé ničení hodnot, jaké každá válka přináší. A buržoasii se skutečně proti zájmu pracujícího lidu všech národů podařilo rozpoutat tuto válku.

Pracující lid měl před válkou mohutné mezinárodní organisace, které se mohly stát velkou překážkou válečných příprav. Byla to druhá Internacionála soc. dem. a třetí Internacionála kom., byla to amsterodamská odborová internacionála² a ROI.³ Viděli jsme však, že soc. dem. internacionály nepochopily vážnost válečného nebezpečí a odmítaly všechny výzvy kom. Internacionály a ROI k společnému postupu proti fašismu a proti válce. Byli jsme svědky toho, že vůdcové mezinárodního soc. dem. hnutí odmítali tyto nabídky společného postupu i tehdy, když se už v Německu uchopil moci Hitler a zahájil válečné štvánice a šílené zbrojení. Sociální demokraté odmítali i výzvy kom. stran jednotlivých zemí, aby byla utvořena jednotná fronta proti válce a fašismu. Ani u nás nebylo jinak. Vůdcové socialistických stran dávali přednost spojenectví s buržoasií před spojenectvím s nejzapřísaňějšími nepřáteli fašismu a války s komunistickými dělníky. Držíce se cesty „Menšího zla“ — spolupráce s kapitálem a buržoasií, pomáhali udržet při životě kapitalistický hospodářský řád, jehož průvodními zjevy jsou hospodářské krise, nezaměstnanost a bída širokých vrstev lidových a nakonec rozběsnění válečného požáru na útraty pracujícího lidu. Pomohli tím reakci rozrazit jednotu pracujícího lidu a vydali jej tak ve všech zemích nejstrašnějšímu strádání a hrůzám největší ze všech válek.

Válka, kterou Hitlerův nacismus za přímé nebo nepřímé podpory buržoasie všech imperialistických států rozpoutal, má zvláštní charakter. Proti nacismu pozvedly své zbraně jednak státy kapitalisticko-imperialistické, když počal výbojný imperialismus fašistického ražení ohrožovat jejich vlastní zájmy a plány na udržení světové nadvlády, jednak SSSR, který byl napaden německým fašismem za sympatií reakce celého věta. Zatím co oba kapitalistické tábory vedou válku imperialistickou, lupičskou, Sovětský svaz a jeho národy, které byly napadeny, vedou obrannou válku vlasteneckou. Sovětský svaz vyhání německé okupanty ze země malých národů a drtí hitlerovské armády na jejich vlastním území (a dobíjí tak — jak pravil Stalin — fašistickou bestii v jejím vlastním doupěti), zbavuje malé národy fašistické poroby, vede tak válku osvobozenou, spravedlivou.

Vnitropolitická situace — hodnocení

Šest roků prožívá náš národ nacistickou okupaci, Golgotu národní poroby. V této době se rozdělily národní síly na dva tábory: tábor reakce, představovaný „hrdiny a zachránci národa“ typu Moravců, Krejčů, Bienertů, Kožíšků, Korpů, Stočesů a prodchnutý duchem háchovštiny. Tito hrdinové se snaží spojit osud národa českého s osudem nacismu, omlouvají nacistic-

² Amsterodamská odborová internacionála — vžitý název pro mezinárodní organizaci reformistických odborů, jejíž oficiální název byl Mezinárodní odborový svaz (MOS). Byla založena v červenci 1919 v Amsterodamu (odtud i název). Soustavně odmítala přijmout do svých řad sovětské odbory i revoluční odbory z kapitalistických zemí. Teprve v r. 1936 pod tlakem členstva se londýnský sjezd MOS vyslovil pro jednání se sovětskými a revolučními odbory, reakční vedení MOS však i tato jednání nakonec zmařilo. Amsterodamská internacionála přestala fakticky fungovat po kapitulaci Francie v r. 1940, formálně byla rozpuštěna 14. 12. 1945.

³ ROI — zkratka pro Rudou odborovou internacionálu, jejíž oficiální název byl Mezinárodní sdružení revolučních odborů. Byla založena v červenci 1921 na sjezdu zástupců revolučních odborových organizací v Moskvě. Již tento prvý sjezd odsoudil teorie neutrálnosti odborů a vyzvedl nutnost jednoty odborových organizací. Rudá odborová internacionála se zejména v letech 1933—1937 mnohokrát obrátila k Amsterodamské internacionále s nabídkami společných akcí proti ofenzivě kapitálu a fašismu a proti nebezpečí války. Rudá odborová internacionála skončila svou činnost v r. 1937, kdy se dobrovolně rozešla.

kou bestialitu, vydávají nacismus za ideální formu vlády a za zachránce Evropy. Tábor daleko větší pokrokové síly našeho národa, který až posud prováděl převážně jen pasivní resistenci vůči okupantům a jejich pomahačům. Dnes však je a napříště bude stále odhodlanější učinějším otevřenému boji proti okupantům, za svobodu a čest národa. Tento tábor je veden a představován nejlepšími syny a dcerami národa, bojovníky odhodlanými přinést jakoukoliv oběť věci národního odboje, potřebám protinacistického osvobozenického hnutí.

V tomto pokrokovém protinacistickém táboře lze však od počátku rozeznávat dva směry:

Hnutí českého demokratického měšťáctva, orientovaného na Londýn, podporující bezvýhradně londýnskou zahraniční vládu. Jsou to vrstvy zatížené spoluvinou na krachu ČSR, snažící se však svou vinu odčinit v účasti v odboji za opětné osvobození národa.

Druhý směr třídně dělnický, usilující o soc. řád v osvobozené vlasti a těsnou politickou spolupráci českého národa a SSSR, který je nejspolehlivější zárukou naší národní svobody, který si také v boji proti fašismu počíná nejrozhodněji a přinesl největší oběti, není zatížen vinou a zodpovědností za konec ČSR. S ním jdou široké vrstvy pracujícího lidu, pokrokové inteligence a středního stavu. Jako nejpřednější a hlavní úkol si staví osvobození vlasti od okupantů, jako druhý úkol, nastolení socialistického řádu.

Válka vstoupila do období rozhodných bitev. Značnou část území ČSR již Rudá armáda osvobodila od okupantů. Nacistická okupantská moc se zachvívá ve svých základech, gestapácký teror pozbývá své účinnosti a nachází stále menší počet těch, kdož by se jím dali zastrašit. Hrdinové typu Moravců, Kožíšků a jim podobných ztrácejí nervy a „vládu“ v Protektorátě přejímá policajt Bienert.⁴ Nadchází chvíle rozhodného vystoupení, nechce-li náš národ vstoupit do poválečné epochy jako národ povolných otroků, kteří až do konce snášejí tupě nacistickou porobu. Před sebou máme zářný příklad hrdinných revolucionářů srbských, řeckých a jiných.

Také revoluční odborové hnutí musí v tomto protinacistickém nástupu splnit svou úlohu. K tomu je především třeba mít jasno, které jsou tu dnes organisované síly odboje.

V minulých létech byly u nás ustaveny rozličné skupiny a instituce národně-osvobozenického hnutí, jejichž vrcholným orgánem měla být Národní rada, která měla po porážce Německa, resp. po jeho zhroucení prozatímně převzít vedení státu. Jejich činnost byla založena na nesprávném oceňování národně politické a vojenské situace, neboť předpokládaly, že válka nezasáhne území ČSR a že tedy u nás nebude třeba vážně organisovat boj. Tak se stalo, že v přípravách vystoupení lidu bylo mnoho zanedbáno. Je to zaviněno také tím, že dosavadní orgány národního odboje nebyly ve svém složení opravdovými representanty všech bojových protinacistických sil národa a že tudíž nemohly splnit úkoly, kladené na vedení celonárodního odboje.

Nezávisle na nich vznikly z revoluční iniciativy lidu a na pokyn zahraničních pracovníků národního odboje na území Čech a Moravy ilegální orgány protinacistického odborového hnutí, četné národní výbory a partyzánské oddíly. Těmto lidovým revolučním skupinám schází však dosud jednotné ideové a vojenské vedení, což vedlo mnohde k diletantství a k těžkým obětem z řad národních bojovníků. Vedle těchto skupin a po jejich boku pak bojuje v širokých masách pracujícího lidu přes nejběstičnější kontrarevoluční teror vzorně organisovaná KSČ. To jsou skutečné lidové a revoluční síly národního odboje, jeho mohutné kádry. V nich jsou sdruženy nejodhodlanější a nejspolehlivější bojovníci našeho nástupu proti okupantům, v nich je nejpevnější záruka úspěchu národně osvobozenického boje, jim bude patřit vítězství, oni především budou rozhodovat o tom, jaký pořádek bude u nás po vyhnání okupantů zaveden.

S těmito silami národně osvobozenického hnutí musí vejít revoluční odborové hnutí ve styk a s ním musí spolupracovat a bojovat bok po boku, naplněno stejným duchem revolučního odhodlání.

⁴ Viz dokument čís. 251 a poznámku k němu.

Pracovní program ÚRO

Za takovéto mezinárodní a domácí pol. situace si vytyčuje ÚRO pro dobu národně osvobozenického nástupu proti nacistické okupaci tyto nejbližší úkoly:

1. mobilisovat a org. podchytit všechny revol. odboráře, bez ohledu na jejich dřívější politickou příslušnost a semknout je v jednotnou disciplinovanou, bojovnou organizaci ilegálního odborového hnutí.

2. Přispět ze všech sil k pevnému org. přimknutí všech protinacistických revolučních sil národa a k vytvoření jednotného orgánu národně osvobozenického hnutí.

K uskutečnění tohoto programu musí ÚRO postupovat takto:

I. Mobilisace a výstavba org. jednotek revol. odborářů.

1. Jako vedoucí orgán revol. odborového hnutí se ustavuje ÚRO.

2. ÚRO urychleně vybuduje síť ilegálních odborových rad kraj., okresních a místních.

3. Ve všech důležitějších závodech vyhledá a ustanoví důvěrníky ROH.

Členy ÚRO a oblastních odborových rad mohou být pouze spolehliví, neohrožení revoluční odboráři, kteří vzorně zachovávají všechny zásady konspirace a naprostou revoluční kázeň. Vyžaduje se od nich bezpodmínečný souhlas s ideovými zásadami a programem ROH. U nikoho není překážkou dřívější politická příslušnost, prokáže-li, že má dostatek sebekritiky, že vyvodil poučení z událostí posledních let a kriticky hodnotil a přezkoumal politické omyly, které zavinily tolik škod v našem předválečném soc. a odborovém hnutí. V ÚRO není však místa pro jednotlivce, kteří se zkompromitovali za okupace jako stoupenci háchovštiny, jako pomahači nacismu a zrádci národa, jako pohaněči v závodech, jako sabotéři hnutí národního odporu, rozbíječi jednoty národa, zbabělci a kapitulanti.

OR budou budovány podle systému trojek tak, aby v nich byli zastoupeni dle místních poměrů odboráři z řad býv. dělnických stran. Budou zastoupeny jedním členem v RV a spolupracovat s nimi. Členové ÚRO se musí okamžitě připravit do illegality.

4. ÚRO okamžitě započne s propagací a s org. přípravami generální stávky a masových bojových akcí.

Oblastní OR okamžitě přikročí k plánování a k provádění sabotážních akcí, mířených dnes zejména k ochromení přísunu na frontu a desorganizaci ústupu něm. armád.

5. ÚRO připraví urychleně akční program práce všech složek na poli odborového hnutí a plánů výstavby svobodných odborů po osvobození vlasti.

II. Iniciativní podíl na vytvoření jednotného orgánu národně osvobozenického hnutí.

ÚRO okamžitě iniciativně naváže styk a jednání se všemi pokrokovými složkami národně-osvobozenického hnutí a vyzve je k účasti na vytvoření České Národní rady (ČNR). ČNR bude fungovat jako jednotný vedoucí orgán národně osvobozenické akce. ČNR bude v době illegality vytvořena podle zásad konspirace výběrem a delegováním zástupců jednotlivých složek národního odboje a důležitých vrstev národa. Po národním osvobození bude obnoven dem. volbou jako představitel svrchované vůle národa, za něhož nutno jej pokládat v době okupace a ve složení určeném zásadami konspirace.

Z á v ě r :

Také v ROH je nutno při výběru pracovníků na jednotlivých úsecích a v jednotlivých organizačních složkách postupovat podle zásad konspirace. Jednotliví pracovníci nemají se v zásadě znát jinak než pod krycími jmény.

Po vyhnání okupantů zavazují se všichni pracovníci ROH, že udrží jednotu odborů. Jejich orgány budou pak vytvořeny a voleny podle dem. zásad.

ÚRO vyžaduje od všech svých členů, stejně jako od všech bojovníků ROH železnou revoluční disciplínu. Každý její příkaz musí být bezpodmínečně splněn, při zachování naprosté bezpečnosti hnutí. Kdo by saboterstvím, zbabělostí, pasivností nebo nedostatečnou obezřelostí ohrožoval nebo brzdil náš boj, bude neprodleně stíhán a bude s ním naloženo tak, jak revoluční hnutí nakládá se zrádci. Po osvobození národa uzná odborové hnutí za spolupracovníky

jenom ty, kdož se osvědčí za nacistické okupace; zbabělci, váhavci, ti, kdož se dnes vyřadí nesouhlasem s naším programem, nebo ti, kdož se v práci neosvědčí, po př. kdož naše hnutí a jeho zásady zradí, nebudou mít místa ve svobodných odborech.

Vcházíme do rozhodujících bojů za svobodu národa. Současná dějinná situace dává našemu pracujícímu lidu příležitost, aby dokázal svým revolučním vystoupením, že dorostl jako třída k vedoucí úloze v národě.

Organisovat toto revoluční vystoupení českého dělnictva je úkolem revolučních odborářů. ÚRO vyžaduje od všech svých členů a spolubojovníků naprostou disciplinu a správné pochopení dané situace. U každého je k tomu třeba také sebekritiky, při níž dovedeme čestně uznat minulé omyly, zbavit se názorových předsudků a dát se cele k dispozici tomu, čeho vyžaduje změněná situace, zájem národa, věc socialismu a všeho pracujícího lidu. Rozhodně je nutno z odborů vymýt jakoukoliv polovičitost, kompromisnictví, spolupráci s kapitalismem. Jen tak dospějeme k tomu, že budoucí svobodné odbory budou opravdu dělnickými, třídními, socialistickými.

Proti německým okupantům za svobodu národa, za svobodné odbory, za socialistickou budoucnost!

AÚD KSČ Praha. IX/1—1/383. Průpis.

[125]

1945, 19. březen. Čechy. — *Depeše ilegální Ústřední rady odborů¹ politickým delegacím socialistických stran do Moskvy s návrhem programu domácích odbojových složek na uspořádání poválečných poměrů v Československé republice.*

Soudruzi.

Podzemní revoluční odborové hnutí dělnictva, soukromých a veřejných zaměstnanců v zemi České a Moravsko-slezské známé Vám pod krycími jmény „Oves“ a „Ječmen“, vítá s radostí

¹ Ilegální Ústřední rada odborů udržovala od druhé poloviny roku 1944 styk s představiteli československého odbojového hnutí v Londýně prostřednictvím vysíláčky probenešovsky orientované ilegální organizace „Rada tří“.

Londýnská buržoazní emigrace počítala ve svých plánech s odborovými organizacemi, ovšem s takovými, které by s ní úzce spolupracovaly. O tom svědčí např. dokument, vypracovaný štábem pro vybudování branné moci při Ingrově ministerstvu národní obrany koncem roku 1943, nazvaný „Poválečné problémy čs. průmyslu“. V tomto elaborátu je možno kromě jiného číst: „Den „D“ bude signálem k revoluci. Musí to však být revoluce řízená a nikoliv revoluce pro revoluci... Základním požadavkem musí proto být: „Zůstaň každý na svém místě, zachovej klid a disciplinu!“ Tento požadavek bude zvláště důležitý ve vztahu k osazenstvu průmyslových podniků. Vedle protiněmecké a protikolaboracionistické zášti vyvstanou dne „D“ zvláště mezi dělnictvem jistě i otázky sociálněpolitické.

Všechny tyto více méně pudové zjevy mohly by přivoditi mnoho zla a nenapravitelných škod. Lid v takových okamžicích jest úžasně tvárný a dá se právě tak snadno přemluvit k nepředloženostem jako k rozumnému počínání. Důležité při tom jest, kdo se octl v jeho čele. Kolega, kamarád, nebo člověk přibližně stejného společenského a sociálního postavení má vždy větší váhu než kdokoliv jiný. Chceme-li tedy klid, disciplinu a podstatněji nerušenou práci továren, musíme v čelo zaměstnanectva postavit zase jen zaměstnance, ovšem že zaměstnance se zvláštním smyslem pro státní a národní potřeby, tedy osoby nejvýše rozumné a při tom dobré organisátory. Z úkolů, které těmto vedoucím v převratové době... případnou, vysvítá, že se nemůže jednat o člověka jediného, ale o větší či menší kolegium, které by mohlo dostati ku př. jméno „Národní závodní výbor“ (NZV)... Pro začátek bylo by snad nejvhodnější, kdyby členy NZV byli bývalí činovníci nyní rozpuštěných odborových organisací (uvnitř každého závodu), pokud ovšem budou na živu a nezpronevěřili se nikdy a ničím myšlence čs. samostatnosti.“ (VHA Praha. MNO Londýn — ŠVBM, čj. 121/Taj.-ŠVBM-43). Jedním z hlavních úkolů národních závodních výborů pak mělo být „udržení kázně a pořádku mezi osazenstvem podniku“ [tamtéž], ovšem kázně a pořádku podle představ české buržoazie.

Z těchto reformistických, protirevolučních názorů potom vycházely i instrukce, které údajně ilegální Ústřední rada odborů z Londýna obdržela — aby totiž nevyvíjela žádnou odbojovou činnost, neboť je to v podmínkách okupace nebezpečné a zbytečné. Úkolem ÚRO mělo být pouze vybrat vhodné lidi a připravit sociální program, který by se snažila v osvobozené vlasti ve spolupráci s vládou realizovat. (AÚD KSČ Praha, 1945/669). ÚRO žádaný sociální program vypracovala a odeslala do Londýna až na začátku roku 1945.